

G A Z E T A

Wielkiego

Xięstwa

P O Z N A Ń S K I E G O .

Nakładem Drukarni Nadwornéy W. Dekera i Spółki. — Redaktor: Assessor Raabski.

N° 50. — W Srode dnia 23. Czerwca 1830.

D o c z y t e l n i k ó w g a z e t y .

Z kończącym się drugim kwartałem przypominamy, iż prenumerata ćwierćroczna dla tutejszych czytelników wynosi: . . . 1 Tal. 18 $\frac{3}{4}$ sgr.;

dla zamiejskowych zaś: . . . 2 Tal.

Zamiejskowi czytelnicy odbierać będą za tę cenę gazetę na wszystkich Król. Urzędach Pocztowych w całej Monarchii.

Na exemplarz gazety na kancelaryjnym papierze podwyższa się cena każdej gazety o 15 sgr. Nie nasza będzie wina, jeżeli Szanowni Abonenci, zapisując gazetę dopiero w ciągu kwartału, nieodbiorą poprzedzających numerów.

Poznań, dnia 23. Czerwca 1830.

Expedycya Gazet W. Dekera i Spółki.

Wiadomości kraiowe.

Z Ostrowa, dnia 18. Czerwca.

Dziś mieliśmy znowu szczęście oglądać Nayaśniejszą Cesarzową Rossyiską, powracającą ze Szląska do Warszawy, w towarzystwie Jego Królewicz. Mci, Xiążęcia Karola Pruskiego. NN. Podróźni obiadowali

wprzód u Dostoynego naszego JO. Xiążęcia Namiestnika w pobliskim zamku Antoninie, gdzie przyjmowani także byli przez JJ. WW. Generała dowodzącego, Generała iazdy Roedera i Naczelnego Prezesa prowincyi Baumanna, i odprowadzeni do tutejszego miasta.

Z Berlina, dnia 20. Czerwca.

Jéy Królewiczoska Móst dziedziczna W.

Xiężna Meklenburg-Schwerin; przybyła tu wczora wieczor z Fischbach, a dzisiaj rano odiechała do Ludwigslust.

Baron Dörnberg, Król. Hannowerski Generał-Porucznik, nadzwyczajny Posel i pełnomocny Minister przy dworze Cesarstwa Rossyjskiego, przybył tu z Petersburga.

Generał-Major i Gen.-Adjutant N. Króla, Witzleben, powrócił tu ze Szląska.

Deputowani Stanów prowincyi nadreńskich ułożyli przy otworzeniu w dn. 23. z. m. w Düsseldorf Seymu następujący adres, który z względu na zajmującą powszechnie ważność jego treści czytelnikom udzielamy:

„Zwolani na trzeci Sejm Deputowani nadreńskich prowincyi, poczytują sobie za obowiązek, zanieść do stóp tronu nayuroczystsze zapewnienia niezłomney wierności i złożyć W. K. Mości naypokorniejsze dziękczynienia za wynurzone naylaskawiey ukontentowanie, którym W. K. M. dotąd prace ich nagradzał.

„Bogate w plody prowincye reńskie uznają z wdzięcznością dzielne i skuteczne starania W. K. M. o pokój świata, a témsamém o zachowanie naszej spokojności i naszego szczęścia.

„Troskliwość, jaką W. K. M. rozkrzewianiu przemysłu i rozszerzaniu wewnętrznego i zewnętrznego handlu poświęca, każe nam się coraz bardziey spodziewać ustalenia bogactw przemysłowych prowincyi. Zniżenie podatków od procederów i większe zapewnienie własności przez zmniejszenie danin (Transcriptions-Abgaben), tudzież przez ogłoszenie ostatecznego terminu w r. 1830. przeciw wszelkim dalszym roszczeniom fiskalnym, są nową rękojmią laski i życzliwości W. K. Mci.

„Stan rolnictwa, przy niekorzystnych stosunkach obciążonego wciąż wielkimi podatkami, nie jest tak pomyślnym. Ale i tu mamy nadzieję, że w skutek wynurzoney przez W. K. M. pocieszającej obietnicy, nastąpi wkrótce powszechna rewizya podatków od ziemi i ulżenie ciężarów rolnictwa.

„Wierne Stany znają to dobrze, że nie wszystkie życzenia prowincyi zaraz przyjętymi i nie wszystkie iey potrzeby zaraz zaspo-

koionemi być mogą; poczytują atoli sobie za obowiązek, uwiadomić W. K. M. o tych życzeniach. Uczuciom oycowskim W. K. M. zostawiamy z naywiększym zaufaniem roztrząsanie naszych wniosków i oznaczenie chwili, w której przyjęcie ich zgadzać się będzie z powszechnym interesem państwa.

„W. K. M. chciałeś poznać w głosie Deputowanych prowincyi iey prawdziwe potrzeby; dozwoliłeś im Królu! mieć udział w administracji prowincyi; nigdy N. Panie tego kroku, który w historii Pruss nową stanowi epokę, żałować niebędziesz.

„Węzeł wzajemnego zaufania pomiędzy Monarchą a ludem, staie się każdego roku silniejszym; nasza cześć, nasze przywiązanie ku Monarsze témbardziey wzrosły, im więcéy mieliśmy sposobności poznania iego szlachetnych i sprawiedliwych zamiarów, i mamy się za nader szczęśliwych, żeśmy już wiele dowodów ukontentowania Monarchy odebrali.

„W tych uczuciach wierne Stany prowincyi reńskich wypełniać będą z sumienną skrupulatnością przyjęte obowiązki — i z naygłębszym uszanowaniem zostają

W. K. M.

naypokorniejsze Stany Prowincyi Nadreńskich.“

Düsseldorf, dnia 24. Maia 1830.

Z Wrocławia, dnia 17. Czerwca.

Dzisiaj wieczor koło godziny 9½ przybyła tu, w drodze z Fischbach, Nayjaśnieysza rządząca Cesarzowa Rossyjska, w towarzystwie Swoiego naydostoiniejszego brata Xiążęcia Karola Pruskiego, wśród bicia we wszystkie dzwony, i wysiadła do zamku Królewskiego, gdzie zastała zgromadzone na swe przyjęcie naywyższe władze wojskowe i cywilne prowincyi.

Miasto było znowu wspaniale oświecone.

Z dnia 18. Czerwca.

Dzisiaj rano po godzinie 8. N. rządząca Cesarzowa Rossyjska odiechała ztąd w towarzystwie Jego Królewicz. Mci Xiążęcia Karola Pruskiego, wśród dźwięku wszystkich dzwonów. Głośne wynurzenia szczerego przywiązania towarzyszyły NN. Podróżnym

przez ulice miasta. Dzisiejszy nocleg jest w Kaliszu.

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Z Paryża, dnia 9. Czerwca.

N. Król wyznaczył Panu Courvoisier, byłemu Kanclerzowi, pensyą z 20,000 Franków.

Hrabia Peyronnet, Minister spraw wewnętrznych, wydał okólnik do Prefektów, w którym ich wzywa, ażeby mu donieśli o wszystkich ulepszeniach, jakie kraj troskliwości rządu od restauracyi zawdzięcza.

Generalny Dyrektor poczt wydał do wszystkich swoich podwładnych urzędników okólnik, w którym im przepisuje drogę, jaką podczas wyborów mają postępować.

Byli Deputowani, którzy za adresem głosowali, iężdżą teraz po departamentach dla poduszczania obiorców; ich zapalczywe i namiętne mowy przebiegają częstokroć miarę liberalizmu i mają kroy rewolucyiny. I tak n. p. dnia 27. Maia był Pułkownik Jacqueminot w Thann (dep. gór. Renu). Niebawnie zebrało się przed jego pomieszkaniem kilku młodych ludzi i obiorców z muzyką. Exdeputowany zabrał do nich głos i rzekł: „Któżby niewalczył za tak sprawiedliwą, jaką jest nasza, sprawę, widząc za sobą tak rozsądną, a razem z tak wielkim zapalem do sprawy wolności przywiązaną młodzież — młodzież, która zwróciła na nas swe oczy i pała żądzą odznaczenia się w zawodzie patriotycznym. Tak, dzielni młodzieńcy miasta Thann, lubo wiek wasz zostaje ięszcze w sprzeczności z powołaniem obiorczém, wiele iędnak możecie zdziałać dobrego dla oyczyzny. Zachęcajcie waszym przykładem, waszemi mowami boiaźliwych obiorców; pokaźcie im, że tam tylko znayduie się szczęście, gdzie wolność panuie; powiedzcie im, ażeby nie dawali wiary uludnym słowom żadnego Prefekta, żadnego poborcy, żadnego płatnego

urzędnika. Dumna fakcya chce nam znowu wydrzeć to, cośmy tak wielkim krwi wylewem okupili; chce nas o kilka wieków nazad cofnąć i zgiąć naród z 32. milionów obywateli pod swe nienawistne iarzmo. Nie, moi Panowie, nieustąpimy z placu, gdyby nawet przywiązanie do sprawy, której bronimy, głowami naszymi przyszło przypłacić!“ — W Nancy miał iakiś Pan Gaillard w imieniu liberalnych obiorców prawie ięszcze burzliwszą mowę do Exdeputowanego Marchall.

Goniec Francuzki piorunuje niezmiernie przeciw Biskupowi dyecezyi Seez, który w wydanym do swych dyecezanów liście pasterskim, wystawia niebezpieczneskutki zczytania dzienników liberalnych, a terażniejszych liberalistów, pod względem ich zuchwalstwa i nienawidzenia prawey władzy, porównywa z potworami rewolucyi.

Już znowu biegaią wieści o zmianach ministeryalnych.

Z Barcelony donoszą pod dniem 1. Czerwca, iż przybyły tam z Algieru w 3. dniach okręt, przywiózł wiadomość, że tylko ięden, do francuzkię eskadry blokującý należący bryg rozbił się na wybrzeżu algierskiem w bliskości miasta. Algierczykowie zabrali osadę okrętową z 117 ludzi złożoną; o losie ich, nic niewiedziáno.

Wszędzie są wojska w ruchu, iędne, które mają składać odwodową armią afrykańską, drugie, które mają zastąpić pułki do armii odwodowey przeznaczone.

Dziennik „Journal du Havre“ z Port au Prince z d. 22. Kwietnia, zawiera list, w którym wyrażono, iż Pan Pichon, deputowany rządu francuzkiego, nagle odiechał z Hayty, że wszystkie układy między Rzepltą i Francyą zostały zerwane, i że niespodziany odjazd P. Pichon wielkie na wyspie sprawił zatrowienie. — Pomieniony dziennik zastanawia się w obszernym artykule nad przyczynami tego zerwania i przypisuje winę ostrym rozkazom terażniejszego Ministeryum, „pod którym Francuzi tylko nędzę znają.“ Przepuszcza nawet możność powstania woyny z tych nieporozumień. Przeciwnie Dziennik Handlowy poczytuie te doniesienia nietylko za przesadzone, ale nawet za fałszywe.

Dzienniki Londyńskie *Goniec* i *Times* twierdziły dawniej, iż Prezydent Capodistrias używał rozmaitych podstępów, aby odwieść Xiążęcia Leopolda od udania się do Grecyi. Pan Eynard oświadcza w Gońcu Francuzkim, iż te zarzuty są niesprawiedliwe, i nadowód tego, umieszcza list Prezydenta, pod dniem 6. Kwietnia do siebie pisany, w którym tenże mówi o Xiążęciu Leopoldzie, iż się wszystkiego dobrego z jego rządów dla Grecyi spodziewa, i wzywa Pana Eynard, ażeby się starał ustnie nakłonić Xiążęcia do przyspieszenia swego odjazdu do Grecyi.

Monitor powiada: „Gazety Wiedeńskie donoszą, iż Major Austryacki, Xiążę Schwarzenberg, syn zmarłego Feldmarszałka, pojechał do Paryża i do Tulonu, chcąc iako ochotnik odbyć kampanią przeciw Algierowi.“ Myli się Monitor: wiadomość ta niewypływa z gazet Wiedeńskich, lecz z Korrespondenta Norymberskiego.

Dzienniki nasze donoszą, iż synowiec Pana K. Peel zrobił zakład 1000 Funt. Sterl. przeciw 100, iż Xiążę Wellington w dniu 3. Lipca niebędzie więcý Ministrem i że summy złożone są do domu handlowym Regim et Smith.

W niektórych dzielnicach naszego miasta, roznosiciele gazet wywoływali już wczora wieczór, „pierwszy (rozumie się zmyślony) biuletyn o pierwszym wielkim zwycięztwie, odniesioném nad Algierczykami przez walecznego Generała Bourmont!“

Z dnia 11. Czerwca.

Z Tulonu donoszą pod dniem 8. o godzinie 5. wieczornę przez telegraficzną depeszę: „Korweta la Diligence, która zawinęła dnia 8. do Tulonu, opuściła była zatokę Palma d. 2go. Podczas ięj odpłynienia, flota przeciwnemi wstrzymywana wiatrami, znajdowała się ieszcze w tęj zatoce, była w zupełności i w naylepszym, porządku.“

Codziennik wczoraszny zawiera: „Jutro (to jest w piątek dnia 11.) spodziewają się w Tulonie wiadomości od floty. Podczas odjazdu gońca listowego gruchnęła w Tulonie pogłoska, iż gołąb listowy przyniosł

Kapitanowi okrętowemu Panu de la Ferriere, którego suche bóle w Solliers zatrzymały, następujący bilecik: „Zatoka Algierska, d. 1. Czerwca, o godzinie 3. zrana. Łądujemy. Wyborna pogoda.“ (!)

O negday posłano do Tulonu rozkaz względem zagrabienia wydanę przez kogoś warabskim języku odezwy do mieszkańców Algieru. Niektóre gazety umieściły ją w przekładzie francuzkim.

Jeden z dzienników liberalnych umieścił co następuje: „List, odesłany dnia 18. Maia z stanowiska pod Algierem, udziela nam następujących wyjaśnień względem nieszczęśliwego losu rozbitych brygów. Dnia 14 — wyrażono w liście — opuściliśmy Mahon i przymuszeni byliśmy walczyć z strasliwą burzą z północy. Dnia 16. znajdowaliśmy się w obliczu przygórka Bingut, 14 godzin od Algieru: Uciekł był wiatr, a my zbliżając się ku lądowi, postrzegliśmy dwa na wybrzeżu rozbite statki. Były to okręty „le Silene“ i „l'Aventure“, pierwszy o 16. drugi o 12. działach. Płynęliśmy tak blisko, żeśmy mogli widzieć, iż się dostały w ręce Beduinów. Dali oni nawet do nas ognia, ale nas niemogli dosięgnąć. We dwa dni późnięj powiedział nam płynący z Algieru bryg angielski, iż 60 ludzi z rozbitych statków w chwili ratowania się, wpięć wycięto na wybrzeżu, 45 innych zaprowadzono do miasta, gdzie ich naprzód pochańbiono, a potém im głowy poucinano; tylko 11 uciekło i oddało się pod opiekę Konsula Angielskiego; między tymi znajduje się dowódzca okrętowy Bruat i kilku oficerów; lecz lękaią się, że i oni doznali tego samego okropnego losu, albowiem Konsul Angielski niemoże ich przyjąć i zapewne wychodząc z iego pomieszkania zostali rozsiekani. — Śmierć tych walecznych mężów obudziła w ich towarzyszach broń nową żądę mierzenia się z naszymi nieprzyjaciółmi. Wszyscy przysięgli, iż się ich pomszczą i nauczą tych barbarzyńców szanować imię francuzkie.“

Wąpią, iż Tahir Basza, po wyjściu kwarrantany (d. 26. Czerwca), pojechał do Paryża.

Król Neapolitański wyzdrowiał zupełnie i pojechał do St. Cloud.

Jedna część mieszkańców miasta Angers postanowiła była wyjść w masie naprzeciw powracających dwóch liberalnych Deputowanych i wprowadzić ich w tryumfie do miasta. Lecz Prefekt ściśle zakazał tego uroczystego obchodu, jako szkodliwy wpływ na jedność pomiędzy obywatelami i spokojność publiczną mieć mogącego, i w dzień powrotu ich kazał obsadzić żandarmami ulicę, którą Deputowani wiaźd swój odprawić mieli. Napróżno zebrany lud czekał na swoich tryumfatorów, którzy postrzegłszy zgłęb i przewidując skutki, woleli poyść manowcem pieszo do miasta, gdzie się wszystko kilku wykrzyknieniami: Niech żyją! Niech żyje Karta! Niech żyją nasi (Ex) Deputowani! Niech żyje lewa strona! Niech żyje wolność! i t. d. spokojnie ukończyło.

Gazeta Francyi kazała już umrzeć Królowi Angielskiemu w nocy z 9. na 10. m. b. (W Berlinie słyhać było d. 17. m. b., że Król Angielski zakończył życie d. 13.)

Jeden dziennik donosi, iż Król odebrał przed kilku dniami list od Króla Hiszpańskiego, w którym tenże wschodnie i południowe porty półwyspu zostawia do rozrządzenia Francyi na czas trwania wyprawy przeciw Algierowi.

Podług Codziennika Pan Villèle mianowany jest Prezesem wielkiego zgromadzenia obiorczego w Tuluzie, a Panowie Corbiere, Labourdonnaye i Martignac Prezesami zgromadzeń obiorczych w Rennes, Angers i Marmande.

Dziennik le Temps zawiera następujący raport z Buenos-Ayres z d. 28. Marca: „Generał Quiroga został dnia 25. od Paeza do szczętnie porażony. Podług urzędowego raportu ostatniego, dostało się 1200 ludzi w niewolę a 50 oficerów poległo; niewiedziano ieszcze, ile szeregowych zginęło. Generał Paez podaje swą stratę na trzydziestu ludzi. Quiroga uciekł do Buenos-Ayres (?), gdzie wielkie wzburzenie umyślów panuie.

Generał Lafayette i Pan Chateaubriand odwiedzali Panów Chatelain i Dubois, uwięzionych za artykuły gazetowe.

Dnia 20. m. b. wyidzie dzieło pod tyt.: „O początku, ogłoszeniu i wykonaniu Kar-

ty,“ napisane przez Radzcę Sądu Kassacyjnego, Clausel de Coussergues, iednego z członków Kommissyi, którey było poruczone ułożenie Karty.

Terazniejszy Minister naczelny (Xiążę Polignac) był za panowania Napoleona za polityczne występki na śmierć skazany, lecz późniéy ulaskawiony, znalazł przytułek w Anglii. Poiąć tedy niemożna, iż sam niedgdyś wygnaniec, niechce wygnańcom Niderlandzkim dozwolić schronienia we Francyi.

Z dnia 12. Czerwca.

Król dawał wczora prywatne posłuchanie Panu Vaufreland, Admirałowi Baronowi Mackau i innym osobom.

Monitor donosi, iż pod niebytność Hr. Chabrol, Prefekta, zastępować go będzie Pan Gauthier, najstarszy Radzca Prefekturalny.

Pan Ravez został mianowany Prezesem zgromadzenia obiorczego w Bordeaux.

Do Angers weszło 350 kirysyerów z Tours.

Gazeta Francyi powiada, iż oddając swój naynowszy numer pod prasę nie miała ieszcze spodziewanych przez nadzwyczajną sposobność dzienników Londyńskich z dnia 10.; niema więc ieszcze pewności o śmierci Króla Angielskiego, który iak słyhać, zakończył podobno życie d. 10. zrana. Lecz Konstytucyonista ma na pogotowiu list z Londynu d. 9. Czerwca, podług którego Król już dnia 8. umarł, nowy Król dnia 9. został obwołany, a Xiążę Wellington padł w niełaszkę.

Od floty niemasz ieszcze żadnych wiadomości. Rzecz dziwna, iak wielką zadają sobie pracę gazety pewnéy farby, aby przez napomknienia i domysły wzbudzić obawy i postrach między mieszkańcami Francyi.

Z Tulonu donoszą pod d. 6. m. b. „Fregata „Armida“ przybyła tu dziś z Nawarynu; przywiozła ona od Hrab. Guillemot depezesze, które niebawnie odestano do Paryża. Znayduie się na tym okręcie 39 wojskowych, między którymi 11 chorych. — Stoiąca tu w kwarantanie fregata „Xiężna Berry“ ma rozkaz, być w pogotowiu, ażeby za nadejściem naynowszéy sztafety z Paryża, nie-

zwłocznie popłynęła do Algieru. — Przybyły tu wczora okręt kupiecki doniósł w urzędzie kwarantany, iż 15 do 20. mil od Algieru spotkał wielką eskadrę, płynącą przy słabym wiatrze północnym ku południowi.“

Gazeta Francyi mniema, iż tak mało dwóch redaktorów dzienników liberalnych może spojrzeć na siebie bez rozśmiania się, iak przed wieki augurowie, a po dziś dzień kuglarz i jego towarzyszy, nawodziwszy się wprzód za nos swych widzów.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 1. Czerwca.

Pomimo wszelkich intryg Oycy Cyrylla, główny jego nieprzyjaciel, Oyciec Yglesias, obrany został Generałem Kapucynów. Zmarło i to niemało Oycy Cyrylla, iż Nun-cyusz papieżki bardzo był oburzony zbytkami, które na zgromadzeniu Kapituły panowały, a które jedynie iemu przypisują; okoliczność ta przyprawiła Oycy Cyrylla o kapelusze Kardynalski. Ta wojna mnichów zatrudnia ieszcze w rzeczy saméy poniekąd publiczność tutejszą.

Mniemią wciάζ ieszcze, iż cała kłótnia o prerogatywy prowincyi Baskijskich i Nawarry, zakończą się może w dobry sposób złożeniem przez te prowincye kilku milionów do skarbu. Z Nawarrą iuż podobno rzecz ukończona, i prowincya ta zobowiązała się zapłacić rządowi 20 milionów Realów. Podobno też rząd niemyślał nigdy o targnieniu się na prerogatywy Nawarry, przedsięwzięcie, o które się dawniejszymi czasy kuszono, ale go nigdy niepotrafiono przywieść do skutku.

Król żądał od Grandów Hiszpańskich zapłacenia 90 milionów Realów zaległego podatku, którego wielu nieiest w stanie uiścić. Dawnemi czasy obowiązani byli Grandowie uzbierać własnym kosztem pewną liczbę pachołków i utrzymywać ich podczas wojny. Obowiązek ten został późniéj zamienionym w daninę pieniężną po 3600 Realów na każdego Granda. Sam rząd niebędąc bardzo sumiennym w uiszczaniu Grandom swoich długów pochodzących z pożyczek lub innych dostaw, musiał na lat 10 zrzec się tego

podatku. Te lat 10 upłynęły z rokiem 1790. Odtąd pod różnym pozorem uchylali się Grandowie od tego podatku. Teraz rząd nanowo oń nalega.

Dnia 30. z. m., iako w dzień S. Ferd. były w Aranbuez pokoje i pocałowanie ręki. Od lat 30 niewidziano tam takiego mnóstwa ludzi. Madryczanie płacili od iednego powozu po 60 tal. Królowa przechadzała się w ogrodzie, wśród niezmiernego tłumy ludzi, a Król miał na sobie uniform, który otrzymał w darze od milicyi prowincyalnych.

Różne miasta przesłały Królowi powinszowania z powodu zniesienia prawa salickiego.

Portugalia.

Z Lizbony, dnia 26. Maia.

Wzięty pod Terceirą angielski bryg Briton zostanie poiutrze przez publiczną licytacją przedany. Generalny Konsul Angielski pokazał Ministrowi upoważnienie téy przadaży ze strony swego rządu.

Oburzenie ludu przeciw tyranowi — pisze Goniec Francuzki — wzrasta codziennie i staje się coraz główniejszym od czasu rozejęcia się wiadomości o popełnieniu następującego zbrodni. Don Miguel miał między swoimi strzelcami, nieiakięgoś Antoniego Garrocho, oycy dziwnéy piękności córki. Człowiek ten lubił często sobie podpić i przeto zaniedbywał swoich obowiązków. Jednego dnia, gdzie znowu przebrał miarke, przyszło uzurpatorowi do głowy, natrząsać się z niego, a nawet po niektórych mniéy przystoynnych żartach, wyraził się beczelnie względem córki. Oyciec rozogniony dosyć winem, zapomniawszy, czém iest i z kim ma do czynienia, zaczął piorunować na niemoralność niektórych osób królewskiéj rodziny. Don Miguel, uniesiony wściekłością, porywa flintę i woka mgnienu ściele trupem u nóg swoich nieszczęśliwego strzelca. Pochowano go nie bez przyczyny czém śpieszniéj, niepotrafiono jednak przytłumić wiadomości o popełnioném zabójstwie, które każdego człowieka obrzydzeniem napełnia.

A n g l i a.

Z Londynu, dnia 11. Czerwca.

Dzisiejszy biuletyn Windsorski tak brzmi: „Król miał wczora cokolwiek mniey ciężki oddech. Noc miał dobrą.“

W Izbie niższej odpowiedział wczora na kilka usilnych zapytań Lorda J. Russel, iż rząd odebrał uwiadomienie o ustanowieniu Regencyi na wyspie Terceira, iż teraz żadne związki nie mają miejsca, i że Królowa (Dona Marya) nie jest formalnie od naszego rządu uznana.

Pan Huskisson wniósł o przełożenie korespondencyi między Reis-Efendim a naszym rządem, tyżąc się odnowienia urzędowania Posła naszego w Konstantynopolu wr. zesł., do czego się poczęści, po poprzedniczej dyskusyi, przychyłono. — Wniosek Pana O'Connel względem zarządu kościołami w Irlandyi, został w 141 przeciw 17 kreskom odrzuconym.

Goniec niemiema, iż posiedzenia parlamentowe wkrótce się zakończą.

Gazety Paryżkie z d. 9. m. b. zawierają okólnik Ministra spraw wewnętrznych do Prefektów, ażeby zdawali raporta o wszelkich polepszeniach, iakie pod względem rolnictwa, handlu i t. d. od przywrócenia Burbonów na tron, uskutecznione zostały. — Dwaj Parowie rojalistowscy mając posłuchanie u Króla, przedstawili mu, iż utrzymanie Pana Peyronnet przy ministrowstwie bardzo niepomysłny wpływ na wybory mieć będzie. Podobno im rozkazano, ażeby się do dalszych rozporządzeń niepokazywali we dworze. Głoszono także, iż układy względem wejścia znowu Pana Villèle do Ministerium wciąż trwają.

Dziennik the Sun z d. 5. m. b. zawiera: „Zapewniają, iż dogorywający Król powiedział onegdaj do Hrabiego Aberdeen: „Polecam W Panu Donnę Maryą da Gloria i Greków; już ich też poleciłem mojemu następcy i mojej siostrze, która zapewne mojej prośby niezapomni.“ Król pochwalił krok Xiążęcia Leopolda, lubo gazety ministerjalne przeciwnie twierdzą. Powiadają nawet, iż Lord Farnborough pisał w tój mierze imieniem Króla do Xiążęcia.

Dziennik Dumfries Courier radzi, że

by starego Kobbetta zrobiono Królem Grecykim.

Basza Egipski postanowił, założyć w Kairze muzeum starożytności i zakazać wywóz. Nasz Konsul Generalny, Pan Barker, otrzymał jeszcze zezwolenie na wywóz dwóch Sfinxów.

Podług listów z Konstantynopola d. 10. i ze Smyrny d. 4. z. m. zdaie się, iż z zawarcia pożyczki między domem Rotszyldów a Portą, nic niebędzie.

G r e c y a.

Goniec Smyrneński czyni następujące uwagi nad granicami nowego państwa greckiego, oznaczonemi protokulem z d. 3. Lutego: „Oddają Turkom kray leżący na prawym brzegu rzeki Aspropotamos, ograniczony od północy górami rozciągającymi się pomiędzy zatoką Wolo i Artą. Kray ten należy do Rumeliotów, którzy naydzielnięj rewolucyą wspierali, pierwsi broń pochwycili i ostatni ją złożyli; do nich należy cała ta ziemia, na której się ani jeden Turak nieznayduje; oni stanowią tu całą ludność, albowiem wszyscy Turcy wynieśli się. Tak więc kray całkiem grecki zostaje wydartym swoim posiadzicielom. Daléj Aspropotamos, rzeka, którą przez sześć miesięcy w roku w brod przebywać można, została przeznaczoną za granicę pomiędzy obudwoma państwami, gdy góry, które protokulem z d. 22. Marca za granicę uznano, tworzą mur przyrodzony. Nowa granica ani jest polityczną, ani wojskową i dawać będzie powód do częstych zakłóceń. Z drugiey strony odbierają Turkom Negropont, gdzie znaczną większość ludności stanowią i gdzie się więcej iak 5000 tureckich posiadzicieli znayduje. Na takim oznaczeniu granic w równy mierze i Grecy i Turcy szkodują; przyniewalaiają nielitościwie obiedwie stroby zrzec się swoich posiadłości, gdy te oburzone i nieufiające niechcą swoich majątków poddać pod opiekę nowych rządów. Do tego złego dodać ieszcze należy i to, że stałemu lądowi Grecyi nienadano w stronie północno-wschodniey warowney i łatwey do obrony granicy, któraby polożyć mogła koniec niesnaskom pomiędzy dwoma, wieczną wojnę z sobą

toczącemi narodami, które gotowe są odnowić krwawe boje o porwanego barana, albo z powodu kłótni między pastuchami. Utworzono państwo greckie dla zaspokojenia publicznej opinii w Europie; ależ téj opinii równie iak Grecyi niepodobają się zapewne takowe granice.“ — Na końcu tego artykułu radzi Goniec Smyrneński Xciu Leopoldowi, w mniemaniu, że do Grecyi wnet przybędzie, aby Hrabiego Capodistrias oddalił, a przybrał sobie do rady mężów, iakimi są Maurokordato, Trikupy, Klonares i Lurioti.

T u r c y a.

Dostrzegacz Austriacki zawiera co następuje: „Z Konstantynopola, dn. 25. Maia. Goniec rossyjski przybył tu w dniu 15. t. m. przywiózł Hrabieniu Orloff wiadomość o szczęśliwie ukończonych układach z Halil-Baszą, rozpoczętych w skutek traktatu w Adryanopolu, równie iak i zawartą ugodę tyczącą się wyplat Porty rządowi rossyjskiemu. W dniu 21. stanął tu Sarim-Effendi, Sekretarz Halil-Baszy z tureckim instrumentem téj ugody; tak iż ratyfikacye wkrótce wymienionemi być mogą. Z tego powodu Hrabia Orloff zamysła opuścić za kilka dni Konstantynopol; popłynie on do Rossyi na rossyjskim okręcie liniowym „Par-men“, gdy tymczasem fregatę turecką posłano do Odessy po Halil-Baszę.

Wielki Wezyr Mehemed-Reszyd-Basza, którego Sułtan w celu naradzenia się o środkach przywrócenia spokoyności w Albanii do Konstantynopola przywołał, wyjechał d. 17. t. m. do wspomnionéj prowincyi z mocą ogłoszenia amnestyi i opatrzonej potrzebniemi pełnomocnictwami. Przytém wysłano ztąd liczne oddziały wojska do Rumelii, aby w razie potrzeby poprzeć należycie kroki przedsięwzięte przez Reszyda-Baszę.

Sandszakiszeryf (chorągiew proroka) przeniesiony został wczorą w przytomności Sułtana i z zwykłemi obrządkami z Ramitszyfik do Seraju. Wkrótce potém udał się Sułtan do Tarapia, gdzie lato przepędzi i przyjmować będzie powracającego z Rossyi (iak wiadomo wyniesionego na Kapudana-Baszę) Halil-Baszę, dla którego Nieżniczkę Hadidyszę, synowicę Sułtana, córkę Mustafy IV. w małżeństwo przeznaczono.

Kommandor Amerykański i Pan Offley; Konsul Zjednoczonych Stanów północny Ameryki w Smyrnie, którzy razem z Panem Rhind pełnomocnictwo mieli do zawarcia traktatu handlowego z Portą, przybyli tu w dniu 23. z Smyrny. Ratyfikacye wspomnionego traktatu wkrótce zostaną wymienione.

W Rumelii i w Azyi mniejszey, mianowicie w okolicach Smyrny, ukazują się od niejakiego czasu liczne bandy rozbojników (złożone po większey części z wygnanych z Morei Turków), które napadają na karawany kupieckie i takowe łupią. Łosu tego doznała w dniu 12. t. m. karawana wysłana z Smyrny do Magnezyi. Basza Smyrny dowiedziawszy się o tym wypadku wysłał niezwłocznie gońca do Kara-Osman-Oglu z rozkazem, aby niezaniebdał użyć środków w celu położenia tamy tym rozbojom.

Pomiędzy wielu nowemi urządzeniami i reformami, które Sułtan po powrocie Halil-Baszy przedsięwziąć zamierza, wymienią utworzenie generalnego sztabu wojska tureckiego, iakotéż nową organizacją kumbaradszów czyli bombardyerów, którzy zamiast czapek teraźniejszych kształtu cylindrowego, otrzymają czerwone kulpaki i ubior zbliżający się podobieństwem do ubioru artylleryi.

Królestwo Neapolitańskie.

Z Neapolu, dnia 2. Czerwca.

Król nakazał w Sta Maria, niedaleko Caserta, odkopywania w rozwalinach starożytnego amfiteatru. Znaleziono już 40 złotych, 6 spiżowych medalów i bardzo ciekawą maskę z słoniowey kości. Spodziewają się przy dalszém odkopywaniu znaleźć jeszcze ważniejsze rzeczy. Wieś Sta Maria leży w miejscu starożyt. Kapui. Staroż. pomniki, na drodze do Caserta, są to szczątki arkad, które miały należeć do jednéj z bram starożytnego miasta, lecz zdaie się, iż to są raczej ruiny wodociągu Amfiteatru lub Areny, która musiała mieć znaczną rozległość, a gdzie właśnie teraz uskutecznią odkopywania. Już i w tém miejscu odkryto staroż. okrągłą świątynię, i bardzo piękny, dobrze zachowany grobowiec.

(DWA DODATKI.)

Rozmaite wiadomości.

N. Cesarz Rossyjski Król Polski, równie jak N. Cesarzowa Królowa powrócili już do Warszawy. Przybyli tamże Jéy C. M. W. Xiężna Weymarska, J. K. M. Xiążę Karol Pruski, tudzież Feldmarszałek Hr. Dybicz-Zabalkański, Hr. Nesselrode i Xiążę Lieven.

Z Gazety Berlińskiej wyczytuemy, iż N. Cesarz Rossyjski Król Polski, mianował byłego Pruskiego Majora Hrabiego Engestroem Majorem w wojsku Polskiem.

Król Angielski żył jeszcze dnia 12. m. b., a biuletyn tego dnia wydany tak opiewał: „Król ma ciągle mniéj trudny oddech. Monarcha miał znowu noc dobrą.“

Króléwicz Następca tronu Szwedzkiego ma przedsięwziąć podróż do Petersburga, dokąd, jak słyhać, wyedzie dnia 28. m. b.

Zgromadzony w Kolonii synod ewangelicki, ukończył swe obrady d. 11. m. b. Duchowieństwo katolickie miało zamiar, wyprawić obecnym jeszcze dnia 13. członkom synodu, wielką ucztę w domu zaiezdnym pod Duchem Ś.

Dnia 6. m. b. był wielki obiad na górze Johannisberg, gdzie teraz bawi Xiążę Metternich. Prawie wszyscy dyplomaty rezydujący w Frankforcie n. M., byli na ten obiad zaproszeni.

Król Bawarski powrócił d. 9. m. b. z Włoch do stolicy Monachium, gdzie nazajutrz, w d. Bożego Ciała znajdował się na wielkiéj processyi. Razem z Monarchą powrócił także znany Pułkownik Heidegger.

Z Saanen w Szwajcaryi donoszą pod d. 27. Maia: „Dnia 24. mieliśmy nieznośny upał, a cieplomierz podniósł się do 24. stopni. Dzisiaj pada niezmiernie śnieg i musimy w piecu palić!“

Jakiś Pan W. F. Bürger w Lipsku, wynalazł (czyto on pierwszy?) napój bardzo podobny do wina szampańskiego.

Goniec Krakowski z dnia 15. m. b. zawiera następujący artykuł: *Krakow i jego okolice*, opisał historycznie Ambroży Grabowski. — Pod tym napisem wyszło w tych dniach w Krakowie zapowiedziane już poprzednio w pismach publicznych drugie wydanie „Opisu historycznego miasta Krakowa i jego okolic,“ przez Ambrożego Grabowskiego. — Dzieło to, którego pierwiastkowe wyście na widok publiczny, prócz powszechnego upodobania miłośników rzeczy oczywistych, przyniosło autorowi i ten zaszczyt, że od wiekopomnéj pamięci Cesarza Alexandra kosztownym pierścieniem bryllantowym udarowany został, i którego pierwotne exemplarze, co zawiaskiem niemal w naszym literaturze nazwać można, w kilku latach zupełnie rozkupiono; wielu nowemi opisami, objaśnieniami zabytków historycznych, i t. p. znacznie dziś będąc powiększone, tę prócz innych szczególną ma zaletę, że się daie czytać z pewniem przyłgnieniem do uymiających prostoty i razem słodczy stylu, i téy nieskażonéj żadną przesadą wierności historycznéj, która wszystkim opisom iego towarzyszy. — Prawdziwi miłośnicy literatury historycznéj, którzy już pierwsze wydanie posiadają, nieobeydą się bez nabycia drugiego, chociażby tylko pod samym względem oce-

nienia gorliwéj pracy Grabowskiego, z jaką starał się ie nowemi wiadomościami wzbogacić. — Statystyka dzisiejszéj Rzeczypospolitéj Krakowskiéj, wiadomość o stanie dawnym i obecnym tutejszéj Akademii, wiele ieszcze nieznaných a zajmujących szczegółów o okolicach Krakowa, mianowicie opisanie morskiego oka i czarnego stawu w Tatrach, listy Anny Jagiellonki, nakoniec rozmaite przypisy i dodatki, są zupełnie nowym plonem poszukiwań Autora, w sposobie iego tylko pióru właściwym wypracowane, równą niosącym przyjemność uczonemu badaczowi dzieiów oyczystych i prostaczkowi kochającemu narodowe pamiątki.

K. M.

Karola V. Cesarza wyprawa druga przeciw barbarzyńcom afrykańskim w Algerze. Roku 1541.

(Dokończenie.)

Udało się przecież Cesarzowi, chociaż z wielką trudnością wylądować w Afryce blisko Algeru; prawie bez wytknięcia zaraz pod to miasto postąpiwszy, Hassena, który tylko miał ósmset Turków i pięćtyśięcy Maurów, do poddania się wezwał. Jakożkolwiek odpowiedź tego dowódczy zdawała się być mężną, przecież mimo odwagi swoiéj, zasląbym się widział do dania odporu Cesarzowi, który niedawno Barbarosę, na czele sześćdziesiąt tysięcy wojska stojącego, zwyciężył i Tunisu dobył. Lecz w samym momencie szczęśliwéj dla Cesarzkich wroźby, doświadczyc im przyszło nieszczęścia, któremu żadna odwaga, żadna siła ludzka oprzeć się niemoże. Drugiego dnia po wysadzeniu wojska, powstał tak gwałtowny deszcz z wichrem, że wojska Cesarskie bez namiotów i bez przysposobionéj żywności będące, bo dopiero z samą bronią wylądowało, o włos że doszczęta zalaniem nie zostało. Obóz Cesarzski zatoczony w nizinie zabrała ulewa, żołnierze mając wodę do pasa, wydobywać się

z niéj musieli. Hassan korzystając z takowego nieszczęścia, uderzył na swojego nieprzyacięła, odparł do samego obozu wszystkie iego płacówki; i na obóz zmoczony i prawie od umarłych już żołnierzy broniony, natarł; sam Cesarz niestraciwszy przytomności ten atak odpierał, z wielką iednak stratą swoich. Hassena w porządku się cofającego przyszło mu do miasta wpędzić. Okropność tego pierwszego na lądzie nieszczęścia, powiększyła nadeszła od morza wiadomość, że okręty naładowane żywnością i wszystkimi wojennymi potrzebami dla wojska, nawałnością tą miotane, iedne potonęły, drugie od wiatrów na los pędzone, zginęły. Dostyc że w iednéj godzinie piętnaście okrętów wojennych, i stosześdziesiąt przewozowych statków zginęło. Ósmset ludzi straży na brzegu stojący, ani wiedzieć, gdzie się podziało, a więcéj daleko Arabowie wybili. W pośród téj okropnéj przygody Cesarz stał nieporuszony; niestraciwszy przytomności, rozkazy do opuszczenia brzegów Afrykańskich wydawał. Za odebraniem raportu od Admirała Doria, że mu ieszcze niektóre pozosłały okręty, i że się z nimi do przylądka Metafux schronił, postanowił dostać się na nie iak najprędzěj. Pochód do rzeczynego przylądka, należy do tych, iakie kiedykolwiek wojska które wytrzymać mogły. Wojska tego z Afrykańskiéj ustępującego ziemi, nayokropniejszy był widok. Ściśnione przeciw wojska Cesarzskie musiały się na ten wsteczny pochód odważyć. Dowodził tą ucieczką sam Cesarz. Ranionych i chorych wziął w środek; nieco mocniejszych do przedniéj i tylnéj straży. Jedni ledwie mogli broń swoię unieść, inni, zmordowani, po drodze padali; inni wymierali z głodu, bo tylko żywić się musieli korzeniem, ziarnem dzikiém, i szkapiną. Wielu potonęło w wezbranych strumieniach, bo przeprawiając się przez brody brnąć musieli pod szyje, a Arabowie tuż ścigający pierzchaiać wojsko, nie mało go wybili. W tym oplakany stanie dostał się przecież do Metafux. Wsadził na pozostałe okręty niedobitków, do trupów bardziej, niż do ludzi podobnych. Lecz to nie było kresem nieszczęść. Cotyłko odbili od brzegu Afrykańskiego, nowa burza powsta-

wszy, rozpędziła płynące na powrót okręty, i każdy z osobna ratować się musiał. Jedne z nich przybiły do brzegów Hiszpańskich, drugie do Włoskich. Cesarz sam od téj burzy na powrót do brzegu Afryki odparty, w porcie Bregio dla przeciwnych wiatrów przez kilka tygodni pozostać musiał, aż też nareszcie, zmartwiony, i sam w m. Listopadzie do Hiszpanii powrócił. Rozpędzone wiatrami okręty rozniosły po całej Europie tę okropną o klęsce Cesarza na morzu wiadomość; i dla tego powrót z téj wyprawy, był zupełnie od pierwszego różny: po pierwszym bowiem witalny był iako zwycięzca, a ten drugi okrył go hańbą i złorzeczeniami.

(Dla sprawdzenia porównać historią życia Karola V. przez Robertsona i tych autorów, których ten uczony dziejopis Królów Angielskich w tłumaczeniu francuzkiem przytacza.)

Jaskinia Tygrysów.

Przygoda w górach Peruwiańskich.

(Dokończenie.)

Pierwsze wrażenie strachu ścięło krew we mnie; lecz kiedy to uczucie nieco minęło, pochwyliłem strzelbę. Warton powrócił także do siebie i wzywał nas, abyśmy zawalili otwór iaskini kamieniem ogromnym, który szczęściem tuż leżał. Uczucie grożącego niebezpieczeństwa, sił dodawało: bo zaczęliśmy słyszeć wyraźnie ryczenie bestyi, a byłibyśmy zgubieni, gdyby stanął u otworu wrzód, nimbyśmy go zawalić zdołali. Nieskończyliśmy jeszcze, gdyśmy już uyrzeli skokiem zbliżającego się do iaskini. W téj strasznej chwili, podwoiliśmy nasze usiłowania, i wielki gład między nim a nami zastawiony, ukrył nas od jego napadu. Była jednak mała szpara, mogliśmy widzieć głowę tygrysa, w której iskrzyły się oczy rażące nas wzrokiem wściekłości, od ryków jego wstrząsała się głąb iaskini; kociecia odpowiadały ostremi iękami. Nasz straszny nieprzyjaciel usiłował zrazu uchwycić kamień sżponami, potem odepchnąć go głową; bezskuteczność wysilen powiększy-

ła jego wściekłość. Ryknął przeraźliwiej niż kiedy, a rozognione oczy zdawały się ciskać światło w gęstą ciemność naszego schronienia. Raz bliski byłam litości, bo ten gniew iątrzyło uczucie oycowstwa.

„Czas wystrzelić — powiedział mi Warton z zimną krwią, której na chwilę niestracił — celuy do oczu; kula przejdzie przez mózg, możemy się uwolnić.“ Frank pochwylił dwururną strzelbę, Linkoln pistolety. Na komendę Wartona, obay razem spuścili cyngle, lecz wystrzału niebyło. Tygrys posłyszawszy uderzenie kurka, uskoczył na bok; lecz widząc, że niebył dotknięty, powrócił na pierwsze miejsce z podwoioną wściekłością. Proch w panewkach był zmoczony. Warton i ja zaczęliśmy szukać prochownic; było tak ciemno, żeśmy szukali omackiem. Gdy się dotknął kocia, posłyszałem coś naksztalt dźwięku metalu i wkrótce postrzegłem, że te zwierzęta igrały z naszymi prochownicami. Na nie szczęście wyięły korek pazurami i proch rozsypany na wilgotną ziemię, niemógł nam na nic się przydać. To okropne odkrycie odejęło nam ostatnie nadzieie.

„Zginęliśmy — zawołał Warton — pozostaie tylko wybierać, czy lepięj iest umrzeć z głodu ze zwierzętami, które są z nami zamknięte, czy od razu przeciąć cierpienie, wpuszczając potwór do iaskini.“

To mówiąc stanął przy kamieniu i wyteżył wzrok niezłękniowny na iskrzące się oczy tygrysa. Młody Linkoln w rozpaczy tysiące miotał przekleństw. Frank, więcéj mający krwi zimnój, wziął kawał powrozu, który nosił z sobą w kieszeni i odszedł w drugi koniec iaskini niemówiąc nam po cę. Wkrótce posłyszeliśmy stłumiony świst; tygrys który to także posłyszał, zdawał się być gwałtowniej jeszcze dotknięty. Chodził i wracał przed wejściem iaskini, obłąkany i wściekły; potem stanął nagle i stojąc przed lasem, ryczał nayprzeraźliwiej. Nasi dwaj przewodnicy Indyjscy korzystali z tego, puścili kilka strzał z wierchołka drzewa, na którym byli ukryci. Trafili kilka razy; lecz strzały odpały od grubój skóry, aż jedna nakoniec uwięzła blisko oka. Wściekłość tygrysa wówczas wezbrała; rzucił się ku drzewu, wspiał się i pochwyiłszy szponami, zdawał się chcieć je wywrócić,

Lecz pozbywszy się strzały, zaczął być spokojniejszy i stanął znowu przy wejściu grotę.

Frank wtenczas powrócił, niosąc w rękę tygrysięta na powrozach, któremi je podusił i oba wyrzucił przez otwór iaskini. Tygrys zaczął je oglądać i przewracać spokojnie, a przekonawszy się że były nieżywe, wydał tak przeraźliwy krzyk rozpaczny, żeśmy musieli uszy pozatykać. Wyrzucaniem mojemu strzelcowi niepotrzebne barbarzyństwo, lecz z jego przykrych odpowiedzi poznałem, że stracił wszelką nadzieję ratunku i że wszelkie posłuszeństwo uważał za rozwiązane. Co do mnie, sam niewiem, z kąd miałem nadzieję jakiegoś niespodzianego wybawienia.

Grzmot tymczasem ustał, wiatr cichy nastąpił po gwałtownym uraganie. Tygrys leżał przy dzieciach. Był to zwierzę wielki i okazały; widać było na jego wyciągniętym cielsku, dziwną siłę muskułów; ze szczęki uzbrojonej wielkimi zębami spadała piana. Nagle drugi ryk dał się słyszeć z daleka; tygrys odpowiedział nań żalonym iękiem, a Indyanie krzyknęli ostrzegając nas o nowem niebezpieczeństwie; iakoż wnet uyrzeliśmy dążącego ku nam tygrysa mniejszego niż pierwszy. „To straszniejszy nieprzyjaciel, bo samica“ powiedział Warton. Ryki tygrycy, które wydawała obejrawszy martwe kocięta, przeszyły wszystkie, cośmy już słyszeli; tygrys przydawał do nich swe żalose ięki. Nagle ięcy wycia ustały; uyrzeliśmy iak kurzące się nozdrza wsunęła przez otwór, iakby dla odkrycia, kto ią dzieci pozbawił. Dostrzegła nas i natychmiast cisnęła się na kamień tak gwałtownie, iżby go może odwaliła, gdybyśmy wszyscy niepospieszyli na odparcie. Widząc iż nic niedokáže, zbliżyła się do tygrysa, iakby na naradę; poczem oboje odbiegli szybko. Ryki coraz cichy i wkrótce zupełnie ustały.

Nasi przewodnicy zeszedli z drzewa i naglili nas do prędkiéy ucieczki, wnosząc że tygrysy poszły szukać wyżej gdzieś innego otworu, aby się dostać do grotę. Odwaliliśmy więc kamień i już byliśmy w drodze przedzierając się przez gałęzie i korzenie powodzą naniezione, gdy ostry krzyk Indyan ostrzegł nas, że tygrysy goniły w ślad za nami. Byliśmy wtenczas u mostku z trzciny rzuconego przez

potok. Indyanie tylko mogą lekko się przesunąć po takich mostach, trzęsących się za każdym krokiem. Głęboko wparty między dwa brzegi ostremi skałami nastroszone, potok w dole gwałtownie płynął. Linkoln, Frank i ja przebiegliśmy most bez przypadku, lecz Warton był ieszcze na środku usiłując zachować równowagę, gdy tygrysy wybiegły z pobliskiego lasu, poskoczyły ku nam ze strasznyém wyciem. Warton iak tylko dostał się na drugą stronę mostu, dobył swój nóż myśliwski i odciął węzły, któremi był przywiązany do brzegu; spodziewał się przez to położyć nieprzebytą tamę naszym nieprzyjaciółom; lecz zaledwie odciął most, tygryca rzuciła się ku potokowi, chcąc go jednym skokiem przesadzić. Był to ciekawy widok patrzeć na to straszne zwierzę zawieszone chwilę nad przepaścią; lecz ta scena przeminęła iak błyskawica. Siła ięcy niedorównała odległości; niedosięgłszy brzegu potoku, rozszarpała się na kolcach skał. Niezmieszalo to ięcy towarzysza, silnym rzutem rów przesadził; przedniemi jednak tylko pazurami zdołał brzegu zachwycić. Zwieszony tak nad przepaścią usiłował wedrzeć się łapami. Indyanie znowu dziko krzyknęli, iak gdyby już niebyło nadziei. Lecz Warton, który był blisko tygrysa, poszedł ku niemu odważnie i nóż swój wraził mu w piersi. Z wściekłością niepodobną do opisania, zwierzę zebrawszy się całą siłą, wparł tylné łapy w skałę i potrafił pochwycić za udo Wartonę; lecz mój nieustraszony przyjaciel zachował odwagę, uchwycił lewą ręką dla podpory za pień drzewa i znowu silnie nożem ugodził w pierś tygrysa.

Wszystko to w chwili się odbyło. My wszyscy pobiegliśmy na pomoc. Linkoln porwawszy strzelbę Wartonę, tak mocno uderzył tygrysa w głowę, że ogłuszony zwierzę upadł w przepaść. Lecz Linkoln niewymierzył siły swego uderzenia; pochylił się na przód i pogążył w potok.....

Cesarz Jozef IIgi.

Hesperus zawiera następującą uwagę godną rezolucyą wydaną dziś temu 46 lat, przez zmarłego Cesarza Józefa: Odpowiedź Cesa-

rza Józefa IIgo na przełożenie miasta Budy, ofiarującego wystawić pomnik za przeniesienie znówu najwyższych władz kraiowych z Presburga do tej właściwej stolicy państwa. „Skoro szkodliwe przesady zostaną wykorzenione; skoro prawdziwa miłość oyczyzny i pojęcie ogólnego dobra monarchii, oświata przez poprawione szkoły, prostszy sposób nauczania przez duchowicństwo i połączenie prawdziwych wyobrażeń religijnych z prawami cywilnymi; skoro szybki wymiar sprawiedliwości, bogactwo przez pomnożoną ludność i ulepszone rolnictwo, poznanie prawdziwego interesu pana względem swoich poddanych; skoro przemysł, rękodzieła, i cyrkulacya wszelkich płodów w monarchii, zostaną zaprowadzone, iak tego pewną mam nadzieję; wówczas zaśluzę sobie na pomnik: lecz nie dziś, gdzie miasto Buda przez nakazane odemnie, dla łatwiejszego dozoru, przeniesienie do niego władz kraiowych, zyskiwać tylko będzie na większy konsumpcyi swego wina i na wyższym komornem z swoich domów. Wiedeń, dnia 23. Czerwca 1784. Józef m. p.“

E c h o.

W Medyolanie jest echo, które huk wystrzału z pistoletu 56 razy powtarza, a nawet ieszcze więcéy razy, jeżeli huk był bardzo tęgi. Sławne echo w Woodstock, w Oxfordshire, powtarza ten sam ton 50 razy. Najsilniejsze zaś echo, które teraz odkryto, znajduje się w Anglii pod Roseneah, niedaleko Glasgowa. Gdy np. kto w przyzwolitej odległości wyda 8 — 10 nut na trąbie, wszystkie te tony powtarzają się należycie, lecz tercya niżey. Po małej chwili stychać to powtórzenie ieszcze niżey, i znówu po niejakim czasie odzywa się ieszcze niżey trzecie echo.

M U Z Y K A

Panowie Ganzowie już tu przybyli i wkrótce dadzą się słyszeć publicznie, i mają istotnie z czem. Jak wielki postęp zrobili w swym zawodzie, od ostatniego ich tu słyszenia przed zma laty, usprawiedliwili to po-

pisując się onegdajszego wieczora w domu jednego z tutejszych lubowników muzyki, w przytomności kilku innych tutejszych przyjaciół tej niebiańskiej sztuki. W towarzystwie ich znalazie się ich młodziuchna siostra, która, iako śpiewaczka, uzupełni trójkę muzykalną. — W przyszły poniedziałek da się także słyszeć na flecie, Panna Przyrembel, Warszawianka. O szczegółach i mieyscu tej koncertu afisze doniosą.

Względem zwolnienia istnącego przeciw Królestwu Polskiemu zamknięcia granicy.

Wysokie Ministerstwo spraw wewnętrznych przez reskrypt z d. 4. m. b. dozwoliło całkowitego uchylenia zamknięcia granicy przeciw Królestwu Polskiemu, nakazanego dawniey z powodu zarazy na bydło; lecz to uchylenie nierozciąga się do bydła podolskiego. Ninieyszczem rozporządzeniem uzupełniam się obwieśzczenia nasze z d. 15. i 19. z m. w ten sposób, iż co do podolskiego bydła pozostaje granica iak dotąd zamknięta, co się zaś tyczy innych gatunków bydła rogatego, te wszystkie, równie iak rzeczy iad chwytające, bez przeszkody wchodzić mogą.

Podając to do wiadomości publicznej, zalecamy podrzędnym nam władzom, ażeby się do tego zastosowały.

Poznań, d. 16. Czerwca 1830.

Królewsko-Pruska Regencya,
Wydział spraw wewnętrznych.

Względem ćwiczenia się 18go pułku
Infanteryi w strzelaniu.

Tegoroczne ćwiczenie się 2go batalionu 18go pułku Infanteryi w strzelaniu, rozpoczyna się w dniu 25. m. b. w Dębinie Starołęckiej Louisenhain zwaney.

Niechay się więc każdy strzeże niebezpieczeństwa i uszkodzenia.

Przytém zakazuje się publiczności pod kara

wydobywanie wystrzelonych kul na miejscu strzelania.

Poznań, dnia 18. Czerwca 1830.

Król. Konsyl. Ziemiański Powiatu
Poznańskiego.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Gdy nad summa szacunkową nabytych przez Ur. Józefa Lubieńskiego, drogą konieczną subhastacy, jako wzięty dającego w Powiecie Obornickim położonych dóbr Budziszewa, na wniosek wierzycieli, z powodu niedostateczności masy na zaspokojenie wszystkich w księdze hipotecznej pomienionych dóbr zaindebultowanych wierzycieli, proces likwidacyjny otworzony został, przeto niewiadomi wierzyciele, którzy do rzeczonych dóbr, bądź jakąkolwiek pretensją realną mieć mniemają; niniejszem publicznie się zapożyczają, aby się w terminie na

dzień 31. Sierpnia r. b.

zrana o godz. 10. przed Deputowanym W. Sędzią Mandel wyznaczonym, osobiście, lub przez prawnie upoważnionych pełnomocników stawili, i ilość i jakość swych pretensji dokładnie podali, niemiędzy dokumenta, papiery i inne dowody w oryginale lub w kopiach wierzytelnych złożyli, w razie bowiem przeciwnym, każdy w terminie niestawiający, i aż do tegoż swych pretensji niepodający Wierzyciel, z pretensjami swemi do dóbr w mowie będących i do summy szacunkowej prekludowany, i temu w téj mierze wieczne milczenie tak względem kupującego dobra, iako i Wierzycieli, między których summa szacunkowa rozdzieloną zostanie, nakazane być ma. — Na Pełnomocników proponują się Ur. Kommissarze Sprawiedliwości Jakoby, Mittelstaedt, Maciejowski i Spiess, tu w miejscu zamieszkali.

w Poznaniu dnia 19. Kwietnia 1830.

Król. Pruski Sąd Ziemiański.

OBWIESZCZENIE.

Względem nakazu obchodzenia uroczystości dnia złożenia konfessyi Augsburskiej, wyzna-

zione już poprzedniczo na dzień 25. m. b. iako dnia obchodu, termina do ustnej rozprawy w dniu następnym 26. m. b. zrana o godzinie 9tej odbyte będą.

Poznań, dnia 21. Czerwca 1830.

Król. Pruski Sąd Ziemiański.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Fryderyk Beda kantor ewangelicki, w Czerńce w Powiecie Gnieźnieńskim, na dniu 28. Stycznia 1828. r. zmarły, pozostawił gotowy w Depozycie naszym znajdujący się sumę 196 Tal. wynoszący majątek. Gdy się do takowego dotychczas nikt z Sukcessorów nie zgłosił, przeto na domaganie się Kuratora pozostałości, wzywamy niniejszym publicznie wszystkich nieznanych jego Spadkobierców, iżby się w przeciągu dziewięciu miesięcy, najpóźniej zaś w terminie

na dzień 30. Grudnia r. b.

zrana o godzinie 9. przed Ur. Strawińskim Referendaryuszem tu w miejscu wyznaczonym albo osobiście lub przez pełnomocnika prawnie do tego upoważnionego zgłosili, i tu dalszego zadecydowania oczekiwali, gdyż w razie przeciwnym pozostałość wspomnianego Beda iako bonum vacans Fiskusowi przysądzoną i wydaną zostanie.

Gniezno, dnia 28. Stycznia 1830.

Królewo-Pruski Sąd Ziemiański.

ZAPOZEW EDYKTALNY.

Na wniosek Królewskiej Intendentury piętego korpusu armii w Poznaniu zapożyczają się wszyscy niewiadomi wierzyciele, którzy do kassy następnie wymienionych oddziałów i instytucji garnizonowych iako to:

- 1) pierwszego batalionu 18go pułku piechoty w Rawiczu,
- 2) tu konsystującego batalionu fizylierów tegoż pułku,
- 3) 1go batalionu 19go pułku obrony krajowej, tegoż szwadronu i kompanii artylerji w Lesznie,
- 4) siódmego pułku huzarów tamże,
- 5) 3go batalionu 3go pułku gwardji obrony krajowej;

- 6) Magistratu w Lesznie z tegoż administracyi garnizonowéy,
- 7) Magistratu w Kościanie z tegoż administracyi garnizonowéy,
- 8) tuteyszego Magistratu z tegoż zarządzania garnizonowego,
- 9) Magistratu w Rawiczu z tegoż zarządzania garnizonowego, i na koniec
- 10) lazaretów garnizonowych w Wschowie, Rawiczu i Lesznie,

z iakiegokolwiek prawnego źródła za czas od Stycznia do końca Grudnia 1829. pretensye mieć niemaią, ażeby się w przeciągu trzech miesięcy, a naydaley w terminie peremtorycznym na

dzień 27. Lipca r. b.

zrana o godzinie 9tę przed delegowanym Referendaryuszem Sądu Ziemiańskiego JPanem Stoephasiuszem w naszéy Izbie intrukcyinéy wyznaczonym, osobiście lub przez prawomocnie upoważnionych pełnomocników stawili i pretensye swoje udowodnili, w razie zaś przeciwnym spodzielali się, iż niestawiający, nie tylko z pretensyami swemi do wspomnionych kass prekludowani będą, ale im też w téy mierze wieczne milczenie nakazane zostanie i iedynie do osoby tego, z którym tranzakcyje zawierali, lub który zapłatę na nich przypadającą odebrawszy ich niezaspokoił, odesłanemi będą.

Wschowa, dnia 11. Marca 1830.

Królewsko-Pruski Sąd Ziemiański.

OBWIESZCZENIE.

Do sprzedaży mlyna wodnego i tartaka wraz z przyległościami, w Powiecie Bydgoskim pod Wielkim Gogolinem sytuowanych, do Michała i Ewy małżonków Jahnke należących, na 2164 tal. 11 sgr. 4 fen. oszacowanych, wyznaczone są w drodze koniecznéy subhastacyi termina licytacyin na

dzień 28. Sierpnia 1830.

dzień 29. Października 1830.

peremtoryczny zaś termin na

dzień 14. Stycznia 1831.

przed Ur. Sędzią Ziem. Krüger II. zrana o godz. 10. w tuteyszym lokalu sądowym.

Taxa może być przeyrzana w naszéy Registraturze.

Zarazem zapozywaią się ninieyszém publicznie następujący z zamieszkania niewiadomi wierzyciele, realni, iako to:

- 1) Zofia Zachert z domu Jahnke,
- 2) Jan i Florentyna rodzeństwo Ruks,
- 3) Piotr Jahnke,

względem ich w księdze hypotecznégó rzeczonégó nieruchomości pod Rubr. III. liczbą 1. 2. i 3. zainstabulowanych sched resp. 312 Tal. 19 dgr., 208 Tal. 12 dgr. 8 fen. i 312 Tal. 19 dgr. wynoszących, ażeby na pomienionych terminach, albo osobiście, lub też przez pełnomocnika, na którego im tuteyszych Kommissarzy Sprawiedliwości, Schulca, Schoepke i Rafalskiego przedstawiamy, stawili się i praw swych dopilnowali, gdyż w razie przeciwnym, nieruchomości naywięcéy dającemu, będzie nie tylko przysądzona, lecz oraz po sądówném złożeniu summy szacunkowéy wymazanie wszelkich instabulowanych iako i spadających pretensyi, a mianowicie tychże ostatnich, bez potrzeby nawet złożenia na ten koniec dokumentów nakazaném zostanie.

Bydgoszcz, dnia 29. Kwietnia 1830.

Król. Pruski Sąd Ziemiański.

UWIADOMIENIE.

Dla zaszłych przeszkód, wydzierzawienie dóbr Nadzieiewa, Pętkowa i Mądrych, w Gazecie Nr. 48. i 49. ogłoszone, ninieyszém odwołuje się.

Poznań, dnia 20. Czerwca 1830.

Konsystorz Generalny Administratorski
Poznański.

Przy odwołaniu się do obwieszczeń swoich w latach poprzednich wydanych, Kapituła Metropolitalna Poznańska oświadcza ninieyszém, iż równie w roku bieżącym należące się iéy iako i Duchowieństwu Kościoła Metropolitalnego prowizye i kapitały przez kuratora i prokuratora od dnia 23. m. b., aż do 3. Lipca

w mieszkaniu pod Nr. 16. na Tumie odbierać będzie.

Poznań, dnia 15. Czerwca 1830.

X. Przyłuski. X. Kinosowicz.

Aukcja w pałacu Arcybiskupim na Tumie.

Ponieważ dla zaszyłych przeszkód, doniesiona na dzień 16. m. b. licytacja 17. beczek wina węgierskiego, które do spadku ś. p. JW. Arcybiskupa Wolickiego należą, niemogła mieć miejsca, przeto został nowy termin na poniedziałek

dnia 28. Czerwca r. b.
po południu o godzinie 4. wyznaczony, na który ochotę do kupna mających zaprasza
Król. Aukcyonator
A h l g r e e n.

Sprzedaż ruchomości w Sobiesierniu.

Podpisane Dominium sprzedawać będzie przez licytacją

w dniu 5. Lipca r. b.
i następnych we wsi Sobiesierniu o milę od Poznania niedaleko traktu do Buku położonej, różne ruchomości iako to: konie, źrebaki, woły robocze, krowy, byki, iałowiznę, owce wraz z iagniętami dobrze poprawne, trzodę chlewną i inne sprzęty gospodarskie, a to za gotową zapłatą. Na powyższy termin Szanowną Publiczność zaprasza

Dominium Sobiesiernie,
pod Poznaniem.

We wsi Sękowie pod Bytyniem w powiecie Szamotulskim następujące rzeczy, iako to: 9 baranów, 30 starych, 31 trzyletnich, 40 dwuletnich, 104 rocznych macior; 52 trzyletnich, 41 dwuletnich, 79 rocznych skopów, 300 iagnięt, stadnik szwajcarskiej rasy, 4 krowy, 3

iałowice, 3 iuńce, również wszystkie sprzęty rolnicze i domowe, dnia 1. Lipca r. b. drogą dobrowolnej licytacji mają bydź sprzedane. Owce te są zdrowe, w wysokim stopniu poprawne i w zeszlętych i esieni oszę przebyły.

Donosimy ninieyszém nayuniżeniém, żeśmy podczas transakcyi S. Jańskiéy, oprócz naszego handlu win w rynku pod liczbą 70., założyli i eszcze drugi przy ulicy Wrocławskiej, podle braci Vassallów.

Polecamy oraz skład nasz, obeymniący wszelkie gatunki win węgierskich i tokayskich, reńskich, francuzkich i hiszpańskich, iako téż nader przedni arak i rum.

Poznań, dnia 22. Czerwca 1830.

L. Bindemann & Comp.
w rynku Nr. 70.

Berlińska fabryka zwierciadeł prosiła mnie, abym zamówienia na skła zwierciadlane każdej wielkości przyjmował, co ninieyszém doniesie nieomieszkuje.

C. B. Kaskel.

Fabryka obiciów Henryka Hopffe w Dreźnie, ma podczas następującej transakcyi Świętojańskiéy w Poznaniu

przy Wodnej ulicy Nr. 163. na dole skład naymodniejszych obiciów w naynowszym francuzkim guście, między któremi także peisaże, obrazy mytologiczne i t. d. Zamieyscowe osoby chcące z tego korzystać, raczą dokładną miarę wysokości i szerokości pokoiów podać.

(Z dnia 23. Czerwca 1830.)

Przybyły tancerz teatru narodowego z Warszawy i metr tańców pokojowych, upoważniony od Komis. Oświecenia Publicznego, mam honor zawiadomić szanowne amatorki i amatorów, jako też rodziców i utrzymujących pensye, iż o ile ich życzeniem, udzielać będą wszelkich tańców krajowych, zagranicznych towarzyskich i solowych. Upraszam osoby chcące korzystać z méy bytności, iżby przesyłały swe adresa do Expedycyi Gazet, a ja chętnie służyć będę.

J. Zieliński,

nowszą modę zrobione, przytém także wielkie i małe zwierściadła, które za małą cenę sprzedać chcę.

Skład ten znajduje się w domu wpodle kupca Rose pod Nr. 47. na starym rynku, Jakob Michał Plock jun.

Świeżą bengalską bawełnę otrzymał w komis na sprzedaż

C. B. Kaskel.

DONIESIENIE.

Szanownemu Obywatelswu i Prześwietnéy Publicznosci mam honor ninieyszém iak nayniżeniéy donieść, iż u mnie śniadania, obiady i kolacye przez sławnego kucharza Makarego gotowane i podczas S. Jana w kamienicy W. Ogrodowicza parter dawane będą.

Pierwszy obiad iest dnia 21. t. m. Poznań, dnia 18. Czerwca 1830.

Janowski, oberzysta.

Bardzo dobry chmiel w angielskich belach, otrzymał i przedaie cetnar po Tal. 15. Poznań, dnia 22. Czerwca 1830.

Bielefeld, kupiec.

Nader piękny Varinas-Knaster w rolach odebrał w komis i przedaie go w cenach umiarkowanych

C. B. Kaskel.

OBWIESZCZENIE.

Podaje się do publiczności, iako u mnie dostać można wielorakie garunki nowych mebli, z różnego i zdrowego drzewa; na nay-

Ignacy Ginter
z Frankfortu nad Odrą
zwiedza po raz pierwszy tegoroczny iarmark S. Jański z dobranym składem zegarów, obeymujący dalmackie zegary ścienne i mnieysze zegary z excytarzem.

Znawcy znajdując w zegarach tych misterną robotę i gust wydoskonalony. Niżey podpisany poleca wysokiéy szlachcie i szanownéy publiczności skład ten, zapewniając umiarkowane ceny.

Buda iego stoi w rynku naprzeciw cukierni Pana Vassallego.

Poznań, dnia 21. Czerwca 1830.

Nowy transport naypięknieyszych, słodkich, dużych mессeńskich apelyn, niemniéy cytryn w naylepszym gatunku, iako też włoskich makaronów, otrzymał znowu i poleca w nayumiarkowańszych cenach.

J. H. Peiser,
przy ulicy Szerokiéy Nr. 113.

Ekonom bezżenny, który kilka tysięcy talarów kaucyi w gotowiznie złożyć może, żyćy sobie mieysca od 1. Lipca r. b. iako pierwszy urzędnik ekonomiczny. Bliższa wiadomość w księgarni Pana M. Fränkla w rynku Nr. 64. w Poznaniu.

Guwernantka, która dzieci we wszystkiem do wychowania potrzebnych nauk uczyć potrafi, szuka mieysce. Bliższe wiadomości dostać można u Imci Pana Xięgarza Munka w starym rynku.

Un étranger qui possède à fond le François, l'Allemand, le Latin etc. et qui réunit toutes les connoissances réquises pour se charger avec succès des soins importans de l'éducation d'une jeune noblesse, a l'honneur de se recommander en qualité de gouverneur. On est prié de s'adresser rue Neustadt chez le Sr. Knetsch No. 117. vis-à-vis du Théâtre.

Wyciąg z Berlińskiego kursu papierów i pieniędzy.

Dnia 18. Czerwca 1830.	Papierami	Gotowizną
	po	po
Oblięi dęlu państwa	100½	99½
Oblięi bankowe aż do włączenie lit. H.	—	—
Zachodnio-Pruskie listy zastawne A.	101	—
Zachodnio-Pruskie listy zastawne B.	101	—
Listy zastawne W. Xięstwa Poznańskiego	102½	—
Wschodnio-Pruskie	101½	—
Szląskie	107	—

Poznań, dnia 22. Czerwca 1830.

Papierami, Gotowizną. Od 100. Kurs obligów m, Poznania 100½ 100½ 4

Powóz żółty prawie ieszcze nowy, całokryty, w warszawskim guście robiony i przepysznie urządzony, niemnię: powoz zielony, szląskię kolei, półkryty, są do sprzedania za ceny umiarkowane. Bliższa wiadomość w rynku Nr. 70 na dole.

Ceny zboża na Pruską miarę i wagę w Poznaniu.

Dnia 21. Czerwca 1830.

	Tal.	ęgr.	fen.	do	Tal.	ęgr.	fen.
Pszenica	1	20	—	—	1	27	6
Żyto	1	1	6	—	1	2	6
Jęczmień	—	24	—	—	—	25	—
Owies	—	24	—	—	—	25	—
Taterka	1	—	—	—	1	1	6
Groch	1	—	—	—	1	2	6
Ziemiaki	—	14	—	—	—	17	6
Masła garniec	1	5	—	—	1	7	6
Słomy kopa à 1200 ff.	4	5	—	—	4	7	6
Siana cetnar à 110 ff.	—	20	—	—	—	21	—

Ceny zboża w Berlinie.

Dnia 17. Czerwca 1830.

Lądem:	Tal.	ęgr.	fen.	do	Tal.	ęgr.	fen.
Pszenica	2	10	—	—	1	25	—
Żyto	1	6	3	—	1	5	—
Jęczmień wielki	1	—	—	—	—	28	9
Jęczmień mały	—	—	—	—	—	—	—
Owies	—	28	9	—	—	25	—
Groch	1	12	6	—	—	—	—
Wodą:	Tal.	ęgr.	fen.	do	Tal.	ęgr.	fen.
Pszenica (biała)	2	15	—	—	1	17	6
Żyto	1	8	9	—	1	5	—
Jęczmień wielki	1	2	6	—	—	28	9
Jęczmień mały	—	—	—	—	—	—	—
Owies	—	26	3	—	—	23	9
Groch	1	6	3	—	—	—	—
Kopa słomy	6	10	—	—	5	—	—
Cetnar siana	1	10	—	—	—	27	6